

**JÖVŐ NEMZEDÉKEK
ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSA**
1051 Budapest, Nádor u. 22.
1387 Budapest, Pf. 40

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSÁNAK ÁLLÁSFOGLALÁSA

Ügyszám: J-3487/2008

Tárgy: betonkeverő telep zajos működése

I. A panasz

Egy XVI. kerületi panaszos az állampolgári jogok országgyűlési biztosához címzett, majd hivatalunkhoz továbbított beadványában a Strabag Zrt. Budapest, XIV. kerület, Fogarasi út 199. sz. alatti telephelyén lévő betonkeverő üzem működését (zaját, porát) sérelmezte.

Előadta, hogy a Strabag működése ellen 1998. óta több fórumhoz, így a Közép - Duna - völgyi - Környezetvédelmi Felügyelőséghez, a KvVM-hez, az Egészségügyi Minisztériumhoz, fordult panaszával, azonban mindenhol azt a választ kapta, hogy a cég kifogásolt tevékenysége törvényes, működése megfelel az előírásoknak, a betonkeverés zárt rendszerben történik, a technológia nem változott évek óta. A panaszos segítséget kért a Levegő Munkacsoporttól és saját képviselőjétől is, eredménytelenül. A panaszos kifogásolta, hogy „még két hatalmas silót húztak fel, az üzem terjeszkedett, a fákat kivágták.” A zaj nagy részét kiszűrjük az időközben a lakásokra szerelt műanyag ablakok, de a robajlásoktól azok nem védenek.

Egy XIV. kerületi lakos panaszos pedig beadványában előadta, hogy a Fogarasi úton az évek során megnőtt a forgalom, amelynek hatását felerősíti a Strabag betonüzemének működése, annak is elsősorban a szállítási tevékenysége. A sóderszállítás reggel 6 előtt kezdődik, és este 9 után is tart, de a kész betont ki is kell szállítani, és szombatonként este is közlekednek a 30 tonnás járművek. Legutóbb 2007-ben állapította meg a telepengedélyezési hatóság, hogy intézkedésre nincs szükség. A döntés elleni fellebbezést a másodfokú hatóság elutasította.

II. A hatáskörnek és a vizsgálat szükségességének megalapozása

1. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. tv. 27/B § (1) bekezdése szerint a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa feladata a környezet és a természet (a továbbiakban együtt: környezet) állapotának fenntarthatóságát és javítását biztosító jogszabályi rendelkezések érvényesülésének figyelemmel kísérése, értékelése és ellenőrzése. Feladata továbbá a mindezekkel kapcsolatban tudomására jutott visszasságok kivizsgálása vagy kivizsgáltatása, és orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedések kezdeményezése.

2. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (továbbiakban: Obtv.) 16. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot rendeltem el, mert a panasz az egészséges környezethez való alkotmányos joggal összefüggő visszasság gyanújára engedett következtetni.

3. Eljárásunk során tájékoztatást, és a vonatkozó iratok megküldését kértük a XIV. kerületi Önkormányzat jegyzőjétől mint első fokú telepengedélyezési hatóságtól (továbbiakban:

telepengedélyezési hatóság), valamint a Közép - Duna - völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség igazgatójától (továbbiakban Felügyelőség), továbbá 2009. május 18-án helyszíni szemlét tartottunk.

3/B. A rendelkezésre álló iratok alapján lefolytatott vizsgálat megállapításait összegezve elkészített állásfoglalás-tervezetünket megküldtük a panasszal érintett két hatóságnak és a panaszosnak, hogy adják meg véleményüket, elsősorban a megállapított tényállás helyességét illetően.

III. Tényállás

A rendelkezésre álló iratokból és a fentebb ismertetett, utólag kapott észrevételek alapján megállapítható, hogy a telephely működésével kapcsolatban mind a XIV., mind a XVI. kerületből érkeztek panaszok a Felügyelőséghez 1992. óta, illetve a XIV. kerületi jegyzőhöz 1993. óta.

Figyelemmel arra, hogy a jegyzőnek a telephely működésével kapcsolatban 2003. október 1-ig nem volt hatásköre eljárni, a betongyártó üzem működésével kapcsolatos valamennyi beadványt továbbította a Felügyelőségnek a szükséges intézkedések megtétele céljából.

A környezetvédelmi hatóság eljárásai

4. A Felügyelőséghez 1992. novemberében XVI. kerületi lakossági bejelentés érkezett a Magyar Aszfalt Kft. Öv utcai (Fogarasi út 232.¹sz. alatt) telephelyén lévő betonkeverő gépek működési zaja és a telepről szálló por miatt.

5. A bejelentés miatt 1993. január 13-án tartott helyszíni szemléről készült jegyzőkönyv szerint a telep jogelődje a Pest megyei KÉV Aszfaltútépítő Vállalat a betonkeverő gépet 1987-ben helyezte üzembe, 1988. óta a telephely felületi forrásként be van jelölve. A kifogásolt zajokat a berendezés meghibásodása okozta, amelyet kijavítottak.

6. 1993. szeptemberében a Felügyelőség a zuglói a polgármesteri hivataltól továbbított két (XVI. kerületi és egy XIV. kerületi társasházi „cementporból származó környezetszennyezés” miatti) bejelentést megvizsgálva KF: 17.422/1993. számú, 1993. október 28-án kelt levelében arról tájékoztatta bejelentőket, hogy a Magyar Aszfalt Kft. Öv utcai telephelyén a kifogásolt tevékenység megszűnt, az átkerült a Fogarasi út 232. sz. alatti telephelyre, *egy erre a célra létesített, zárt létesítménybe.*

7. A Felügyelőség a telep működését figyelemmel kísérve a 1994. július 27-én kelt, KF: 22.154/1994/-II. számú határozatával zajkibocsátási határértéket állapított meg a Kft. Fogarasi út 197.² sz. alatti telephelyére a XIV. kerületi és XVI. kerületi lakóházak védelme érdekében. A zajkibocsátási határértékek teljesítésének határidejét 1994. augusztus 31-ében állapította meg.

8. Ezt követően 1996. július végén ismét lakossági bejelentés érkezett a telephelyen meglévő építmények és üzemek működésével kapcsolatban a XIV. kerületi polgármesteri hivatalba, amelyet az építésügyi hatóság hatáskör hiánya miatt szintén továbbított a Felügyelőségnek. A környezetvédelmi hatóság 1996. szeptember 19-én tartott helyszíni szemlét, az azon készült

¹ Felügyelőség észrevétele, számelírás javítása

² Felügyelőség észrevétele, a hivatkozott határozat csak a Fogarasi út 197. sz. alatti telephelyre vonatkozott

jegyzőkönyv szerint a „1972-ben épült ki a felvonulási telephely, hídépítési munka előkészítésére. Tevékenység: betonvas hajlítás, zsalugyártás, egy asztalos szakmunkás vezetésével zsalu-elemgyártás. (...) A telepen van egy üzemanyag-töltő állomás, 3x20m³-es 2 benzin, 1 gázolajtartály, a helyi tűzoltóság évente ellenőrzi. domináns zajforrások: asztalos műhely gépei, (...) Az ideiglenes felvonulási épületek 1975-ig épültek, a XIV. ker. Tanács mint I. fokú építési hatóság engedélyével. (...) Munkaidő a telephelyen H-P 7 órától-16³⁰-óráig. Pénteken 7 órától-14³⁰-óráig. Éjszakai munkavégzés nincs a telephelyen.” Intézkedés a bejelentés alapján nem történt.

9. Az 1997. december 3-án tartott helyszíni szemlén a Felügyelőség először nevesíti a Fogarasi út 199. sz. alatti ingatlant mint telephelyet, és üzemeltetőnek a Frissbeton üzemegységet (a telep két ingatlanon működött, amelyek építésügyi hatósági engedély alapján összevonásra kerültek). Rámutatott arra, hogy télen a telep nem üzemel „Megállapításunk szerint a csökkent munkavégzés miatt környezeti zajvédelmi szempontból intézkedést nem igényel.”

10. Az iratok tanúsága szerint a panaszos szinte minden évben (1998. október, 1999. június, 2000. augusztus, 2002. október) panaszt nyújtott be. A rendelkezésre álló iratokból megállapítható, hogy a Felügyelőség minden bejelentésre helyszíni szemlét tartott, és megállapításait ismertette a panaszosokkal. Így többek között 1999. február 16-án arról értesítette a panaszost a Felügyelőség, hogy álláspontja szerint az alkalmazott technológia porszennyezést nem okozott, 1999. október 12-én zajszint mérést végeztek, mely szerint a kifogásolt tevékenység nem haladja meg az 1994-ben meghatározott értékeket. A mérési jegyzőkönyv szerint éjjel nem állapítottak meg zajt (KF: 80647/98.). A Felügyelőség egyidejűleg a KVMÁ: 229/99. sz. szakvélemény alapján megállapította, hogy a Magyar Aszfalt Frissbeton Kft-t a KF: 11921/1999. számú határozatában foglaltakat teljesítette.

11. Újabb (2001. július 6-i) helyszíni szemléről készült jegyzőkönyvben rögzítésre került, hogy a nyitvatartási idő alatt folyik a munkavégzés, ez „reggel 7³⁰ órától 17³⁰ óráig tart. Azonban megrendelés és igény szerint esti és éjszakai órákban is van munkavégzés. A Felügyelőség újabb zajszint mérést rendelt meg, amely szerint a megállapított határértékek teljesülnek (KF: 56.322-5M/01; KVMÁ: 178/01.)

12. 2002. október 24-én az ismételt panasz alapján ismételt helyszíni szemlén készült jegyzőkönyvben rögzítésre került, hogy a telep augusztus végéig két műszakban üzemelt 6-22 óra között. Az éjszakai munkavégzésre az Asia Center építéséhez volt szükség, május 28-augusztus 1-e között, 11 alkalommal. A szemle időpontjában „meglehetősen sok *sár*³ volt tapasztalható” Ezért 2002. novemberében a Felügyelőség a KF: 1916-4/2002. sz. határozatával levegőtisztaság-védelmi kötelezettséget írt elő (pormentesítésre) a Kft. terhére.

13. A 2003-ban érkezett, a zajos, poros működés miatti bejelentések alapján (3 alkalommal) tartott helyszíni szemlén megállapítást nyert, hogy az üzemeltető a különböző kötelezéseket betartja, éjszakai munkavégzés nincs a telepen, ami pormentes volt, és az üzemeltető jegyzőkönyvben kötelezettséget vállalt az éjszakai munka hatóságához történő bejelentésére.

14. 2004-ben egy újabb panasz érkezett a polgármesteri hivatalhoz a Kft. hangos működése miatt, amely továbbításra került a környezetvédelmi hatósághoz. Az áttételhez a jegyző

³ Felügyelőség észrevétele elírás javítása

csatolta a panasz alapján tartott éjszakai ellenőrzésről készült feljegyzést, amely szerint a betonkeverést végző gép sípolása zavaróan hat a környezetre.

15. A Felügyelőség KF.28137/2004. számú, 2004. szeptember 28-án kelt, a panaszosoknak írt válaszlevelében ismertette a szakhatósági állásfoglalását, amely szerint az éjszakai munkavégzés során jelentős zajkibocsátási határérték túllépés várható.

16. 2005. augusztus 16-án a XVI. kerületi panaszos újabb beadványára a Felügyelőség (előzetes értesítés nélkül) ismételten helyszíni ellenőrzést végzett, Ekkor már rendelkezett a Kft. telepengedéllyel, amely szerint éjjel nem végezhető üzemi tevékenység, a munkaidő a telepen 2004. július 31-től 7-15³⁰-ig tart. „A telephelyen 15³⁰-22 óra között csak néhány alkalommal történt munkavégzés pl: 2005.07.16-án 20³⁰-ig, ez a legkésőbbi munkaidő befejezés. A Felügyelőség a működést rendben levőnek találta.

17. 2006. augusztus 10-én a Felügyelőség a KTVF: 41671/2006. számú válaszlevelében arról értesítette a XVI. kerületi panaszost, hogy újabb helyszíni szemlén meggyőződött a telep szabályos működéséről, és „a panaszának a Felügyelőség hatáskörébe tartozó vonatkozásait kivizsgálnak tekintem és ismételt vizsgálatukat a jövőben mellőzni fogom.”

18. A Felügyelőség igazgatója a kérésünkre 2008. október 6-án kelt KTVF: 2569-3/2008. sz. alatt adott tájékoztatásában rámutatott arra, hogy a tárgyi telephely tevékenységével kapcsolatban a telephely közelében lakó, illetve a Fogarasi úton lakó lakosok több alkalommal panaszbejelentéssel éltek mind a Felügyelőséghez, mind a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériumhoz.

A panaszokat a Felügyelőség minden esetben a helyszínen kivizsgálta, az évek során a jogszabályok változásával párhuzamosan a megfelelő intézkedéseket zaj- és levegőtisztaság-védelmi szempontból megtette. Az intézkedések alapján a STRABAG Rt. a környezetvédelmi jogszabályokban foglaltaknak eleget tett, a kifogásolt telepengedély kiadásához a Felügyelőség hozzájárult.

Levegőtisztaság-védelmi szempontból a Strabag Rt, a kiporzás lehetőségét - a technológia zárttá tételével, a telephely megfelelő szilárd burkolattal történő ellátásával, locsoló gépjármű biztosításával a térburkolat és közlekedési útvonalak megfelelő nedvesítésére, porleválasztó filter rendszeres cserélésével - megfelelően csökkentette, melyet több alkalommal a Felügyelőség munkatársai előzetes bejelentés nélkül a helyszínen ellenőriztek.

A zajterhelési határértékek betartásának műszeres méréssel történő ellenőrzése több esetben megtörtént a Felügyelőség részéről. A vizsgálati jegyzőkönyvek határérték feletti zajszintet nem igazoltak.

Telepengedélyezési hatóság eljárásai

19. Mint a fentebb ismertetett tényállásból kitűnik, a panaszos 1992. óta folyamatosan kéri a betonkeverő telep zavaró működésének megszüntetését, az ügyben hathatós hatósági intézkedést. A kerületi jegyző több ízben vizsgálta a bejelentéseket, és azokat továbbította a Felügyelőségnek a szükséges intézkedések megtétele végett.

20. A Strabag-Építő Kft. mint a Magyar Aszfalt Kft. jogutódja 2001. július 26-án telepengedély iránti kérelmet nyújtott be, amely kérelem elbírálása alatt a panaszos (2001. augusztus 02.) ismételten kérte a telep zavaró működésének megszüntetését.

21. A rendelkezésre álló iratokból kitűnik, hogy a Felügyelőségnek a Kf.56322-8/2001-IV. sz. 2001. szeptember 24-én kelt, a Strabag felé adott igazolása szerint a 2001. augusztus 28-29-én nappal műszeres ellenőrző zajszint mérés szerint a telephely zajkibocsátási szintje az előírásoknak megfelelt, így a cég teljesítette a Felügyelőség már korábban kiadott, a 7. pontban ismertetett Kf. 22.154/94-II. sz. határozatában előírtakat.

22. Ugyanakkor a XIV. kerületi főépítész 2001. november 15-én az eljáráshoz adott szakvéleményében nem javasolta megadni az engedélyt, mivel a „korábbi 10 m-es közterületi szabályozás a jelenlegi kialakult állapotoknak (autószalon, fatelep, benzinkút, karosszériajavító műhely, betonkeverő telep, stb.) a terület gyors és egy időben történő beépítése fejlődése következtében nem felel meg. A kialakult balesetveszélyes helyzet javítására (egyirányusítás) kérelmet intéztek a Fővárosi Közlekedési Ügyosztályhoz is. Amíg nincs ideiglenes megoldás a szabályozás végrehajtásáig, a közlekedés javítására, addig nem javasolta a Strabag Építő Kft. Fogarasi úti 199. (helyesen Öv. utca 23., 39582/41 hrsz.) szám alatti ingatlanán folytatott tevékenységre a telepengedély kiadását.

23 Ezt követően a kérelmező a telepengedély megadása iránti kérelmét visszavonta, ezért a telepengedélyező hatóság a megindított eljárást a 11/2773/11/2001. számú, 2002. január 3-án kelt határozatával megszüntette.

24. A Strabag Rt. (átalakulás miatt) 2002.december 12-én a vonatkozó jogszabályban foglaltak alapján ismét benyújtotta a telepengedély iránti kérelmét (TEÁOR: 26.63 előre kevert beton gyártása tevékenységre).

25. Az engedélyezési eljárás során az építésügyi hatóság a 8/717/3/2003. 2003. július 3-án kelt szakhatósági állásfoglalásában nyilatkozott arról, hogy a telepnek helyt adó ingatlan MZ-XIV/2 építési övezetben van, ahol a folytatni kívánt tevékenység nem tiltott. Egyébként új iroda építésére kért engedélyt a tevékenység folytatója, az építésügyi eljárás a szakhatósági állásfoglalás adása idején folyamatban volt.

26. Az ÁNTSZ kerületi intézete a 2434-1/2003. számú 2003. szeptember 11-én kelt szakhatósági állásfoglalásában a telepengedély megadásához azzal a kikötéssel járult hozzá, hogy „a környezet lakóit tevékenységükkel (por, zaj) nem zavarhatja.” (Állásfoglalását a 2003. július 21-én – bejelentésre - tartott helyszíni szemlén tett megállapítására - miszerint a kifogásolt por nem a technológiából, hanem a rakodásból származik, és megoldásnak a szükség szerinti locsolást tartotta, továbbá, mert a kérelmező azt nyilatkozta, hogy 1 éven belül térburkolatot készít – alapította.)

27. A XIV. kerületi környezetvédelmi hatóság az engedély megadásához 8/4490/2003. szám alatt (2003. október 13.) azzal a kikötéssel járult hozzá, hogy „2./ A tevékenység során eredő zajterhelés csökkentéséről, valamint a porszennyezés csökkentéséről gondoskodni kell.”

28. A Felügyelőség a Kf: 767/2004. sz. 2004. január 15-i állásfoglalásában az alábbi kikötésekkel járult hozzá az engedély kiadásához:

- annak érvényességi ideje 2004. július 31;

- a felügyelőség KF:22.154/1994-II. számú zajkibocsátási határértéket megállapító határozat rendelkező részében előírt éjszakai határértékek teljesülését éjszakai munkavégzés alatt elvégzett környezeti zajmérésen alapuló szakvéleményben kell bizonyítani, majd a szakvéleményt a felügyelőségnek meg kell küldeni;

- a telepen üzemi tevékenységet éjjeli időszakban 2004. július 31-ét követően csak az éjszakai zajmérés eredményeinek megfelelőségét bizonyító szakvélemény Felügyelőségre történő megküldését követően kiadott telepengedély alapján és az abban foglalt előírások teljesítésével lehet végezni.” A hozzájárulás indokolásában rámutatott a Felügyelőség arra, hogy a zajmérések alapján a telephely zajkibocsátása nappali időszakban a vonatkozó előírásoknak megfelelt, ugyanakkor, amennyiben éjszaka is történik a nappalival megegyező munkavégzés, úgy éjszaka 10 dB/A zajkibocsátási határérték túllépés várható. Mivel az éjszakai üzemeltetés zajkibocsátásának megfelelősége zajméréssel nem volt bizonyított, ezért csak meghatározott időtartamra járult hozzá az engedély kiadásához.

29. A telepengedélyező hatóság határozott időre szóló, a 11/522/2/3/204. számú (2004. április 01-én kelt) határozatával telepengedélyt adott a Strabag Rt. részére előre kevert beton gyártása tevékenységre, a fentebb ismertetett szakhatóságok által meghatározott kikötésekkel.

30. A telepengedélyezési hatósághoz 2004. május 24-én ismételt bejelentés érkezett, amely szerint a telep éjszaka is üzemelő keverőgépe miatt nem tudnak a környék lakói pihenni, aludni, a mixer-gép működés közben vijjogó hangot hallat. 2004. június 3-án 23²⁰-kor készült feljegyzés szerint: „A fenti időpontban a telephely nem működött, a kapu zárva volt, alkalmazott a telephelyen nem tartózkodott, munkavégzés nem történt. A betonkeverést végző berendezésből sípoló hang volt hallható, amely időnként egy kis időre megszűnt, majd ismétlődött. A telephely környezetében lévő lakásoknál zavaróan volt hallható az éjszakai csendben”.

31. Figyelemmel arra, hogy a telep az engedélyezett időpontot (2004. július 31.) követően is üzemelt, a telepengedélyező hatóság 2004. szeptember 4-én kelt 11/522/6/2004. számú, azonnal végrehajtható határozatával megtiltotta a tevékenység gyakorlását határozata kézhezvételét követő 3. nap reggel 8 órától.

32. A Strabag Rt. ezt követően 2004. szeptember 7-én benyújtotta az újabb telepengedély iránti kérelmét, a hatóság pedig bekérte a szakhatóságoktól az állásfoglalásokat azzal, hogy a már említett májusi ellenőrzésről készült feljegyzést is megküldte, hogy az abban foglaltakat is mérlegeljék a megkeresett hatóságok.

33. A Felügyelőség KF: 32567/2004. számú (2004. október 14-én kelt) állásfoglalásában a telepengedély megadásához kikötésekkel, így többek között azzal járult hozzá, hogy a térburkolatot fel kell újítani, annak terveit 30 napon belül meg kell küldeni, a diffúz kiporzás minimálisra csökkentése érdekében rendszeres tisztántartásról kell gondoskodni, valamint „a telephelyen üzemi tevékenység éjjeli időszakban (22-06 óráig) nem végezhető.

34. A telepengedélyezési hatóság a 11/522/13/2004. számú, 2004. október 21-én kelt határozatával telepengedélyt adott a Strabag Rt. részére előre kevert beton gyártása tevékenységre, kikötésekkel. Ezek között szerepelt, hogy éjszaka üzemi tevékenység nem végezhető. A határozatról a kérelmező, a szakhatóságok, valamint a panaszos értesült.

35. Az iratok tanúsága szerint 2005-ben is érkezett bejelentés a telepengedélyezési hatósághoz a betonkeverő üzem működése ellen, a hatóság több ízben tartott helyszíni szemlét, és megállapította, hogy a telepen az évek során technológiai váltás nem történt. A Strabag Rt. a telepengedély rendelkező részében tett kikötéseknek eleget tett, a térburkolás felújítása megtörtént, ezt a Felügyelőség ellenőrizte. A helyszíni szemlééről készült jegyzőkönyv szerint: „Éjszaka sosem dolgoznak, és a vízforgató sem működik, mivel időkapcsolóval van

szabályozva. A diszpécser elmondása szerint sóderszállítás, lerakodás reggel 7 órától a munkaidő kezdetétől történik a teherautókról. A betonkeverés is 7 órakor kezdődik. A napi keverésekről nyilvántartást vezetnek, melyen a kezdés és a befejezés időpontja is szerepel percre pontosan.”

36. Az újabb - 2007. április 25-én, majd május 21-én érkezett - lakossági bejelentések miatt tartott hatósági ellenőrzést követően, figyelemmel arra, hogy az egyik bejelentő továbbra is kérte a telep munkaidejének drasztikus csökkentését, a hétvégi munka teljes megszüntetését, a napi munkaidő 8³⁰-17 óra közötti időszakra korlátozását (hétfőtől-péntekig)” ismételten szükségessé vált a Felügyelőség véleményének beszerzése.

37. A Felügyelőség a KTVF: 31113-1/2007. számú, 2007. július 16-án kelt véleményében rögzítette, hogy a Strabag Rt. a környezetvédelmi hatóság előírásait teljesítette, a „gépészeti technológiákban és üzemelési időkben változás nem történt, ezért zajvédelmi és levegőtisztaság-védelmi szempontból nem indokolt a telephely üzemelésének és zajkibocsátásának felülvizsgálata. A panaszosnak írt válaszlevelében a Felügyelőség rámutatott arra, hogy éjjeli munkavégzés nincs, „egyébként is a 2004-s telepengedélyt megadó határozat megtiltotta az éjszakai (22-06 óra közötti) munkavégzést, a telep zajkibocsátása pedig megfelel az előírásoknak”.

38. A telepengedélyezési hatóság a 2007. szeptember 12-én kelt 11-286/9/2007. sz. határozatával a XVI kerületi lakos kérelmezőnek és egy XIV. kerületi panaszosnak a telepengedély visszavonására, illetőleg a nyitva tartás korlátozására irányuló kérelmét elutasította.

39. A Közép-magyarországi Regionális Közigazgatási Hivatal Hatósági Főosztálya a 13-697/2007. sz. 2007. december 17-én kelt határozatával a benyújtott fellebbezés elutasítása mellett az első fokú határozatot helybenhagyta, biztosítva döntése ellen a bírósági jogorvoslat igénybe vételének a lehetőségét.

A rendelkezésre álló iratok szerint a panaszosok ezzel a jogukkal nem éltek.

40. A telepengedélyezési hatóság a 2007. december 18-án kelt, 11-286/2007/3. sz. határozatával új telepengedélyt adott a Strabag Zrt. jogutódja, a Frissbeton Kft. részére változatlan tevékenységre, változatlan kikötésekkel.

41. 2008. június 17-én a panaszos újból - most már a XIV. kerületi polgármester felé - beadvánnyal élt, amelyben jelezte, hogy a telepengedély jogosultja reggel 6 óra előtt megkezdte a tevékenységét, a rendszeres zaj és por nem szűnt meg, kérte az ismételt felülvizsgálat lefolytatását.

42. 2008. június 27-én a telepengedélyezési hatóságtól a panaszos olyan választ kapott, hogy az ügyben az előzmények ismeretében hivatalból nem tartja indokoltnak eljárás megindítását, amennyiben a bejelentő fenntartja kérelmét, úgy azt a megfelelő illeték lerovása mellett jelezze.

Egy újabb hatósági eljárás megindításáról nincs tudomásunk.

43. A folyó év május 18-án délután bejelentés nélkül tartott helyszíni szemlén megállapítható volt, hogy a bepanaszolt tevékenysége a panaszos lakóháza előtt hallatszik, a betonkeverő üzem zaja folyamatos, amelyet megszakít a feldolgozásra előkészítés alatt álló összetevők mozgatása (a homokot buldózer emeli fel a nyílt betonozott talajról, igen hangosan, végig

húzva a lapátrészt a betonon, aszfalton). A homoknak a burkolt talajról történő felemelése és kezelése porzik, ez még a vasúti sín XVI. kerületi oldaláról is szabad szemmel látható volt.

IV. Jogi elemzés

A jogi előzmények és a telepengedélyezési eljárások áttekintése

44. A rendelkezésre álló iratokból (a Felügyelőség 1996. szeptember 19-én készült jegyzőkönyve szerint) megállapítható, hogy a telephely 1972. óta üzemel. Itt épült ki a felvonulási telephely, hídépítési munka előkészítésére. Tevékenysége eredetileg betonvas hajlítás, zsalugyártás és zsalu-elemgyártás volt.

45. A telep megnyitásakor hatályos jogszabály a 1/1959. (I. 10.) Kip.M. számú rendelet a zajos, bűzös vagy veszélyes kisipari üzemek telepengedélyezési eljárását szabályozta. Ugyanígy a későbbiekben megalkotott további jogszabályok, így többek között a 3/1978. (VII. 13.) Kip.M. számú rendelet is kizárólag a kisiparosok tevékenységének feltételeit szabályozta. A 6. § (1) bekezdése szerint pedig az iparhatóság a telepengedélyt akkor adta meg, ha a telep megfelelt a munkavégzés feltételeinek, és a kisiparos tevékenységének a környezetre gyakorolt hatása nem haladta meg a megengedhető mértéket. A telepengedélyezésről szóló 20/1982. (X. 12.) IpM rendelet szintén kizárólag az egyéni vállalkozók által üzemeltetett tevékenységekre vonatkozott, míg a társasági formában működő vállalkozásokra nem.

46. A jelen panasz alapját képező tevékenység 1987. előtt megkezdődött. Akkor a telep vállalati formában való működéséhez nem kellett a telepengedélyhez hasonló engedély és a zajvédelmi, levegőtisztaság védelmi jogszabályok sem nyújtottak kellő védelmet, így a működéssel kapcsolatos panaszok, kérelmek elbírálására a jegyzőnek (és jogelődjének) hatásköre nem volt.

47. Az adott ügyben a jegyző, mint első fokú telepengedélyezési hatóság intézkedési lehetősége a telepengedély alapján gyakorolható ipari és szolgáltató tevékenységekről, valamint a telepengedélyezés rendjéről szóló 80/1999. (VI. 11.) Korm. rendeleten alapult. A Korm. rendelet 10. § (2) szerint azok, akik e rendelet hatálybalépésekor (1999. október 1.) már működő telepen végezték a rendelet hatálya alá tartozó tevékenységeket, kötelesek voltak a rendelet hatálybalépését követő 180 napon belül telepengedélyt kérni.

48. Ezt a telepengedély iránti kérelem benyújtására előírt határidőt azonban a jogszabályalkotó több ízben módosította, így a 9/2000. (II. 2.) Korm. rendelet (hatályos 2000. február 10.) 3. §-a 2001. június 30. napjában; a 78/2001. (V. 9.) Korm. rendelet (hatályos 2001. május 12-től) 1. §-a 2002. december 31. napjában; a 277/2002. (XII. 21.) Korm. rendelet (hatályos 2002. december 22-től) 1. §-a 2003. június 30. napjában határozta meg.

A módosító jogszabály 2. §-a kiegészítette a Korm. rendeletet a következő 10/A. §-sal:

„A 10. § (2) bekezdésének hatálya alá tartozók esetében a 8. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezéseket 2003. október 1. napjától lehet alkalmazni azzal, hogy a telepengedély visszavonása helyett a jegyző a tevékenység telephelyen történő gyakorlásának megtiltásáról hozott határozatot.”

A 58/2003. (IV. 24.) Korm. rendelet (hatályos 2003. május 2-től) 8. § szerint az R. 10/A. §-a helyébe a következő rendelkezés lépett: „A 10. § (2) bekezdésének hatálya alá tartozók

esetében a 8. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezéseket 2003. október 1. napjától lehet alkalmazni azzal, hogy a jegyző a tevékenység engedély nélkül történő gyakorlását a 8. § (5) bekezdésében meghatározott határozattal megtiltja.”

49. A Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése értelmében a rendelet hatálya kiterjedt többek között a jogi személyekre, jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságokra, természetes személyekre (egyéni vállalkozókra), valamint a külföldi vállalkozások magyarországi fióktelepeire, amelyek a rendelet mellékletében felsorolt olyan ipari, szolgáltató, raktározási tevékenységet folytatnak, ahol a felhasznált és a technológia során keletkezett anyagok, illetőleg üzemeltetett berendezések miatt a végzett munkafolyamatok következményeként egészségártalom, vagy zavaró környezeti hatásuk miatt levegőszennyezés, zajhatás léphetett fel.

50. A Korm. rendelet 2. § (1) bekezdése szerint a rendelet mellékletében meghatározott tevékenységeket telepen, és csak telepengedély alapján lehetett megkezdeni, vagy folytatni, amely engedélyt a tevékenység folytatója kérelmezi. A 3. §-a előírja, hogy jogerős telepengedély nélkül a tevékenységet megkezdeni, folytatni, illetve módosítani nem lehet.

A 10. § többször módosított (2) bekezdése lehetőséget adott arra, hogy azok, akik e rendelet hatálybalépésekor már működő telepen végeztek, a rendelet hatálya alá tartozó tevékenységet, végső soron telepengedélyt 2003. június 30. napjáig voltak kötelesek kérni, a Korm. rendelet hatályba lépése (1999. október 1-e) helyett.

A módosított 10/A. § szerint a 10. § (2) bekezdésének hatálya alá tartozók esetében a 8. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezéseket 2003. október 1. napjától lehetett alkalmazni azzal, hogy a jegyző a tevékenység engedély nélkül történő gyakorlását a 8. § (5) bekezdésében meghatározott határozattal meg kellett tiltania.

51. Ezért megállapítottuk, hogy az 1992. és 2003. október 1. közötti, a működést kifogásoló beadványok alapján a telepengedélyezési hatóság valóban nem tudott intézkedni hatáskör hiányában, tehát a jegyző nem tehetett mást azokkal, minthogy az akkor hatályos, az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény 7. § (1) bekezdése alapján áttette azt a környezetvédelmi hatósághoz.

52. A telep működtetője a megjelent új jogszabály alapján 2001. júliusában ugyan megindította az engedélyeztetési eljárást, azonban a szakhatósági nemleges állásfoglalásokat követően engedélyt iránti kérelmét visszavonta. (Megjegyezzük, hogy erre törvényes lehetősége volt a kérelmezőnek, figyelemmel a Korm. rendelet 10 § (2) bekezdésének - mely szerint azok, akik e rendelet hatálybalépésekor (1999. október 1.) már működő telepen végzik a rendelet hatálya alá tartozó tevékenységeket, kötelesek a rendelet hatálybalépését követő 180 napon belül telepengedélyt kérni - utóbb bekövetkezett módosításaira [9/2000. (II. 2.) Korm. rendelet 2001. június 30-ig majd a 78/2001. (V. 9.) Korm. rendelet 1. §-a 2002. december 31-ig biztosította a kérelem benyújtásának határidejét a vállalkozások számára].

53. A kérelmező jogutódja (átalakulás) a Strabag Rt. telepengedély iránti kérelmére 2004-ben indult eljárásban a szakhatóságok (a megelőző működéssel kapcsolatos megállapításait is figyelembe véve) kikötésekkel hozzájárultak az engedély megadásához.

54. A Korm. rendelet 5. § (3) bekezdése szerint, amennyiben az (1) bekezdésben foglalt övezeti besorolás alapján nem volt kizárt a tevékenység folytatása, úgy a jegyző köteles volt helyszíni szemlét tartani a telepen, amelyre az engedély kiadását kérik.

A jegyző a helyszíni szemléről értesítette többek között a kérelmezőt, valamint „a telep és a közvetlenül szomszédos - a teleppel közös határvonalú, telekhatárú - ingatlanokkal rendelkezni jogosultakat (az ingatlanok tulajdonosait, használóit, kezelőit, társasház esetén a közös képviselőt, illetve az intézőbizottság elnökét, lakásszövetkezet esetén az elnököt). A telepengedélyezési eljárásban az *a)* és *b)* pontban foglalt érdekeltek ügyfeleknek voltak tekintendők.”

55. A Korm. rendelet módosított 7. § (1) bekezdése [71/2004. (IV. 15.) Korm. rendelet 2. § (1) bek. hatályos 2004. április 20.] értelmében a jegyző a telepengedélyt akkor adta meg, ha a szakhatósági hozzájárulások alapján megállapította, hogy a telep, különösen műszaki szempontból megfelel a - környezetvédelmi, a vízügyi és az építésügyi követelményekre - vonatkozó jogszabályi előírásoknak, a tevékenység a telep környezetében élők szomszédjogi, birtokvédelmi értelemben vett nyugalma nem zavarja, a dolgozók, a környezetben élők egészségét és a környezetet nem veszélyezteti. Az építésügyi és a környezetvédelmi szakhatóságok szakvéleménye alapján - az abban foglalt feltételekkel - ideiglenes vagy meghatározott időtartamra érvényes telepengedély is adható volt. A (2) bekezdés szerint a jegyzőnek a telepengedély megadásáról, vagy megtagadásáról rendelkező határozatot kézbesítés útján kellett közölni többek között a telep és a közvetlenül szomszédos - a teleppel közös határvonalú, telekhatárú - ingatlanokkal rendelkezni jogosultakkal (az ingatlanok tulajdonosaival, használóival, kezelőivel, társasház esetén a közös képviselővel, illetve az intézőbizottság elnökével, lakásszövetkezet esetén annak elnökével).

56. A panasz tárgyát képező tevékenységre vonatkozó telepengedélyt megadó határozat indokolási része szerint a telepengedélyező hatóság a szakhatósági állásfoglalások alapján arra a következtetésre jutott, hogy a tevékenység a telep környezetében élők szomszédjogi, birtokvédelmi értelemben vett nyugalma nem zavarja, a dolgozók, a környezetben élők egészségét és a környezetet nem veszélyezteti.

57. A hivatkozott jogszabályhely értelmében a panaszosokat nem kellett a határozatról értesíteni, hiszen egyik sem tartozott a teleppel közvetlenül szomszédos - a teleppel közös határvonalú, telekhatárú - ingatlanokkal rendelkezni jogosultak közé. Így a telepengedélyt megadó határozat fellebbezés hiányában jogerőre emelkedhetett.

58. Az Obtv. 17. § (4) bekezdésében foglaltak miatt – mely szerint, ha az ügyben jogerős közigazgatási határozat született, az országgyűlési biztoshoz ennek közlésétől számított egy éven belül lehet beadvánnyal fordulni az ismertetett telepengedélyt megadó határozatot, bár a jelenlegi jogi helyzet feltárásához, megértéséhez figyelembe vettük, alkotmányos visszásságok szempontjából nem vizsgálhattuk, így arról megállapításokat sem tehattünk.

59. Fel kell hívnunk arra is a figyelmet, hogy a vizsgálatunk ideje alatt hatályba lépett a telepengedély, illetve a telep létesítésének bejelentése alapján gyakorolható egyes termelő és egyes szolgáltató tevékenységekről, valamint a telepengedélyezés rendjéről és a bejelentés szabályairól szóló 358/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: új Korm. rendelet) amely a hatályba lépésének napjával hatályon kívül helyezte a panasz tárgyát képező tevékenység engedélyezése alapjául szolgáló Korm. rendeletet.

60. Az új Korm. rendelet 2. számú melléklete szerint a kifogásolt tevékenység változatlanul telepengedély-köteles tevékenység. A 9. § (6) bekezdésében foglaltak szerint a telepen folytatott ipari tevékenység változása esetén – ideértve, ha a tevékenységet folytató a telepen korábban folytatott ipari tevékenysége mellett vagy annak egyidejű megszüntetésével másik

engedély- vagy bejelentés-köteles ipari tevékenységet kíván folytatni - az új tevékenység tekintetében a 3-8. § szerinti eljárást kell megfelelően lefolytatni, azzal, hogy a korábbi tevékenység megszüntetése esetén a (4) bekezdés is megfelelően alkalmazni kell.

A hivatkozott jogszabály 10. § (1) bekezdése szerint a „2. §-ban és a 9. § (1) bekezdésében foglalt feltételek fennállását a jegyző ellenőrzi.” A (2) bekezdés értelmében „abban az esetben, ha az ipari tevékenység folytatója tevékenységére vonatkozó jogszabályi előírásoknak nem tesz eleget, vagy telepe a hatályos jogszabályi, valamint az engedély alapját képező feltételeknek nem felel meg, illetve a 6. § (2) bekezdésében előírt követelményeket nem teljesíti, és felszólítás ellenére sem teszi meg a szükséges intézkedéseket a jegyző hivatalból vagy a vonatkozó jogszabályi előírások megtartásának ellenőrzésére egyébként jogosult más hatóság kezdeményezésére, az észlelt hiányosságok megszüntetéséig, de legfeljebb 90 napra, a tevékenység telephelyen történő gyakorlását felfüggesztheti, valamint a napi üzemeltetési, nyitvatartási időtartam meghatározásával vagy más módon korlátozhatja, vagy a telepet ideiglenesen bezárathatja.”

61. Tekintettel arra, hogy az új Korm. rendelet továbbra is biztosítja a jegyző részére a szabálytalan működés esetére különböző intézkedések megtételét, amennyiben a panaszos ilyen irányú bejelentést tesz, a jegyzőnek el kell járnia és érdemi döntést kell hoznia a kérelem tárgyában.

62. Fentiek alapján megállapítható, hogy a jegyző a telep bezárására irányuló kérelmet elutasító határozata meghozatalánál a szakhatóságok állásfoglalásaiban (mérések, helyszíni szemle stb. alapján) rögzítettek figyelembe vételével - valamint, hogy a kifogásolt tevékenység okozta sérelem nem haladta meg hatályos jogszabályok biztosította védelmi szintet - döntött, így jogszabályt nem sértett. A konkrét döntéssel kapcsolatban, figyelemmel a szakhatósági állásfoglalásokra és arra, hogy a jegyző döntésénél a jogszabályban biztosított mérlegelési jogával élve jutott arra a következtetésre, hogy a kérdéses telep nincs zavaró hatással a környezetben élőkre, megalapozottan utasította el a panaszt.

62/A. A jegyző az állásfoglalás-tervezetre adott válaszában tájékoztatást adott arról, hogy figyelemmel a 61. pontban foglaltakra, miszerint a jegyzőnek a jövőben is a tevékenységre vonatkozóan ellenőrzési kötelezettsége van, bejelentés nélkül helyszíni szemlét tartott folyó év június 16-án a panaszolt telephelyen. „(...) megállapításra került, hogy a telepen az engedélyben szereplő előre kevert beton tevékenységet folytatják, más tevékenységet nem végeznek. A telep vezetője úgy nyilatkozott, hogy jelenleg egy műszakban dolgoznak, a munka reggel 7-kor kezdődik és 15.30-ig tart. A telep egésze burkolt (az övezeti besorolás jelentős zöldfelületet feltételez, de a (...) Felügyelőség előírására volt szükséges a teljes térburkolás.) Heti két alkalommal speciális tisztító járművel takarítják a felületét, az alkalmazottak pedig napi több alkalommal locsolják a burkolatot, de megállapításunk szerint ez egyáltalán nem eredményez portalanított állapotot. Mivel az ellenőrzés során jogszabálysértést nem állapítottunk meg, jelenleg a jegyző részéről hatósági intézkedés megtételét nem tartom indokoltnak. A zaj és porterhelés csökkentése érdekében megoldás lehet a telepen növényzet (célszerűen örökzöldek) telepítése, illetve zajvédő fal létesítése; mely intézkedések megtételére a környezetvédelmi hatóság kötelezheti a telep üzemeltetőjét.

Közegészségügyi és környezetvédelmi közigazgatási eljárások

63. A 2007-ben hozott, a telep megszüntetésére, illetőleg nyitva tartásának korlátozására irányuló beadványokat elutasító döntés indokolása részletesen kifejtette, hogy az eljárásban résztvevő ÁNTSZ XIV-XVI. kerületi Intézete a 4993-3/2007. sz. átiratában nem tartotta

szükségesnek közegészségügyi intézkedés megtételét, míg a Felügyelőség a KTVF: 31113-1/2007. sz. állásfoglalásában rámutatott arra, hogy a levegőtisztaság-védelmi előírások teljesültek, a technológia nem változott, így nem tartotta indokoltnak zajvédelmi és levegőtisztaság-védelmi szempontból a telephely üzemelésének és zajkibocsátásának környezetvédelmi felülvizsgálatát.

64. A Felügyelőségnek a 2006. augusztus 10-én kelt, KTVF: 41671/2006. számú válaszelevelében foglaltakat, amelyben arról értesítette a XVI. kerületi panaszost, hogy „a panaszának a Felügyelőség hatáskörébe tartozó vonatkozásait kivizsgáltnak tekintem és ismételt vizsgálatukat a jövőben mellőzni fogom.” nem tartjuk a folyamatos tevékenységet feltételező telepengedélyezési jogszabállyal összeegyeztethetőnek.

65. Bár a panaszosnak a 2007-ben a telep működésének korlátozására, illetőleg a XIV. kerületi panaszosnak a telep bezárására irányuló kérelmei alapján lefolytatott eljárás során a Felügyelőség adott szakhatósági véleményt, rá kell mutatni arra, hogy a tényállás változhat, a (szak)hatóságnak nincs arra joga, hogy a további panaszok lehetőségét egyszer és mindenkorra kizárja.

66. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 20. § (1) bekezdése értelmében ugyanis a hatóság a hatáskörébe tartozó ügyben illetékességi területén köteles eljárni. Ha e köteletségének a rá irányadó ügyintézési határidőn belül nem tesz eleget, a felügyeleti szerv - kérelemre vagy hivatalból - soron kívül, de legkésőbb a tudomásszerzéstől számított öt napon belül kivizsgálja a mulasztás okát. A 71. § (1) szerint pedig a hatóság az ügy érdemében határozatot hoz, az eljárás során eldöntendő egyéb kérdésekben pedig végzést bocsát ki (a továbbiakban együtt: döntés). Ennek hiányában az ügyfelet a hatóság megfosztja az Alkotmányban biztosított jogorvoslat igénybevételének lehetőségétől.

66/A. A Felügyelőség az állásfoglalás-tervezetre adott válaszában (KTVF:38143-1/2009.) jelezte, hogy álláspontja szerint a „43. pontban leírt JNOB által elvégzett helyszíni szemle tapasztalatainak a szűkszavú leírása nem alkalmas a tevékenységből való kiporzás tényleges megítélésére. (...) tapasztalt zaj szubjektív értékelése nem helyettesíti a vonatkozó környezetvédelmi jogszabályokban előírt és rögzített követelmények, pl. zajterhelési határértékek teljesülésének ellenőrzéséhez szükséges vizsgálati eredményeket.” A

66/B. A Felügyelőség igazgatója nem fogadta el azt a megállapítást, amely az állásfoglalás-tervezet 64. pontjában került megfogalmazásra. Válaszában hivatkozott arra, hogy „(...) azokban az esetekben, ahol többszöri vizsgálat után az derül, hogy az adott panaszban leírt körülmények nem megalapozottak, a Felügyelőség mérlegelés után az európai uniós csatlakozással összefüggő egyes törvénymódosításokról, törvényi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről, valamint egyes törvényi rendelkezések megállapításáról szóló 2004. évi XXIX. törvény (Eu. tv.)142. § (6) bekezdése alapján mellőzheti a panasz kivizsgálását.” A Felügyelőség igazgatója válaszában kitért továbbá arra is, hogy álláspontja szerint a konkrét ügyben a 17 éve összegyűjtött adatok alapján eltekinthet a külön eljárás lefolytatásától. „Az üzemelési viszonyokban bekövetkező időszakos eltérések vagy változások a környezetben okozott zajterhelést nem módosítják olyan mértékben, ami a zajterhelési határértékek túllépését eredményezné. Ezt a feltételt a Felügyelőség a lakossági panaszok elbírálása során köteles figyelembe venni, különös tekintettel arra, hogy az üzemeltetőt is megilletik a tevékenység végzésére vonatkozó jogok...”

A konfliktus esetleges polgári jogi kezelésének lehetőségei az általános biztos korábbi ajánlása alapján

67. Mint arra már az állampolgári jogok országgyűlési biztosa az OBH 1377/1999. számú jelentésében rámutatott, „a zajkibocsátás közigazgatási jogellenessége a határérték-túllépését feltételezi. (...) A szomszédjogok és a birtokvédelem körében a határérték nem bír ügydöntő jelentőséggel. A Ptk. szerint ha a birtokost birtoklásában zavarják, birtokvédelem illeti meg. Akit birtoklásában zavarnak, a jegyzőtől egy éven belül kérheti a zavarás megszüntetését.

A gyakorlat a birtokháborítás fogalmát rugalmasan értelmezi, annak minősítve számos környezeti ártalmat is. A szomszédjogok védelme mellett ezáltal a birtokvédelem is a környezetvédelem egyik jogi eszközévé válhatott. A szomszédjog és a birtokvédelem a zavarás tényéből indul ki, vagyis a körülmények vizsgálata során nincs szükség másra, csak ennek a ténynek a megállapítására. A szomszédjogi igény csak bíróság előtt, míg a birtokvédelem közigazgatási úton is érvényesíthető. (...)

A polgári jogi lehetőségeket vizsgálva utalni kell még a személyek jogi védelmére, valamint a kártérítés intézményére. A környezetvédelem számára a Ptk. 75. § (1) bekezdése, a 76. és 82. §-a alkalmazható. 75. § (1) : ‘A személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak’. (...) ‘A személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti különösen...a testi épség, az egészség...megsértése.’ (76. §)

Vagyoni és nem vagyoni károsodás veszélye esetén a Ptk. 341. § (1) bekezdése alapján a veszélyeztetett kérheti a bíróságtól, hogy azt, akinek részéről a veszély fenyeget, tiltsa el a veszélyeztető magatartástól, illetőleg kötelezze a kár megelőzéséhez szükséges intézkedések megtételére és szükség szerint biztosíték adására".

68. Jelen esetben arra az álláspontra jutottunk, hogy a panaszos a fentebb említett polgári jogi szabályozás szerint, elsősorban bíróságon érvényesítheti igényeit (birtokvédelem, veszélyeztető magatartástól eltiltás).

Közúti forgalomból adódó zajpanaszok jogi kezelésének lehetőségei

69. A XIV. kerületi panaszost eljárásunk alatt tájékoztattuk arról, „hogy a betonkeverő telephez vezető Fogarasi út nagyforgalmú közlekedési útvonal, melyet nem csak a betontelegre közlekedő teherautók vesznek igénybe, hanem más közlekedési eszközök is, többek között több tömegközlekedési buszjárat is, ezért a zaj nem csak a tárgyi telephelyre irányuló forgalomból adódik.

Tájékoztattuk, hogy közlekedésszervezési, forgalomtechnikai szakkérdésekben egy ügy alapján nem foglalhatunk állást, súly-, vagy sebességkorlátozást, behajtási tilalmat nem kezdeményezhetünk. „...a kialakult állapotot az egészségre és környezetre ártalmasnak találom, ugyanakkor egy másik útra átterelni a kifogásolt forgalmat, amennyiben ennek egyáltalán megvannak a feltételei, nem megoldás, hiszen ekkor annak az útnak a lakói kerülnének hasonló körülmények közé. Megoldást csak az elkerülő utak építése, újabb forgalmi korlátozások bevezetése, illetve a vasúti szállítás általánossá válása jelenthet, azonban ennek megvalósulása idő és pénz igényes feladat.” Tájékoztattuk továbbá a beadványtevőt arról is, hogy a hivatalunkba több, a közlekedéssel kapcsolatos hasonló panasz érkezett, és ezért egy országos szintű átfogó vizsgálat lefolytatását is tervezi hivatalunk a fenntartható közlekedés politika tárgyában.

V. Összegzés:

70. Mint azt a 4-18. pontban ismertetett tényállás is tartalmazza, a környezetvédelmi hatóság az évenként ismétlődő bejelentéseket teljes körűen kivizsgálta, rendszeresen mérte a zajszintet, és túllépés miatt határértéket állapított meg, annak teljesülését ellenőrizte. Úgyszintén kötelezést bocsátott ki a Felügyelőség a légszennyezés miatt, amelynek elhárítása érdekében az üzemeltető korszerűsítési munkálatokat is folytatott. Összességében tehát megállapítható, hogy a környezetvédelmi hatóság mindaddig, amíg hatóságként járt el az ügyben, maradéktalanul eleget tett intézkedési kötelezettségének.

Ugyanakkor a telepengedélyezési eljárás, mint jogintézmény bevezetését követően helytelenül helyezkedett arra az álláspontra, hogy a panaszos beadványait érdemben nem vizsgálja, hiszen a telep működésében (pl.: por- és zajszennyezés mértékének emelkedése) bármikor adódhat változás, és ezt a hatóságnak hivatalból is ellenőriznie kell. Ezen véleményt támasztja alá a hivatal által, a 43. pontjában ismertetett, a helyszíni szemle megállapítása, a porzás, zaj megléte. Az Alkotmány 77. § (2) bekezdése szerint az Alkotmány és az alkotmányos jogszabályok mindenkire egyaránt kötelezőek. Mindebből következően a Felügyelőség a szóban forgó ügyben tanúsított eljárása nem felelt meg a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelményének és sérült az Alkotmány 64. §-ában rögzített panasz előterjesztéshez való joga is a panaszosnak azzal, hogy a Felügyelőség eleve elzárkózott egy jövőbeni panasz elbírálási kötelezettségétől.

70/A. A jegyző az állásfoglalás-tervezetre adott, a 62/A. pontban ismertetett .válaszában utalt arra, hogy megállapítása szerint a telepen rendszeresen végzett portalanítási eljárás „egyáltalán nem eredményez portalanított állapotot”, valamint, hogy a „zaj és porterhelés csökkentése érdekében megoldás lehet a telepen növényzet (célszerűen örökzöldek) telepítése, illetve zajvédő fal létesítése; mely intézkedések megtételére a környezetvédelmi hatóság kötelezheti a telep üzemeltetőjét.”

70/B. Amint azt a „Jogi elemzés” fejezetben is jeleztük, a Felügyelőség a számunkra elküldött válaszában állásfoglalás tervezetünk 64. pontjának megfogalmazott véleményünket nem fogadta el az általa hivatkozott Eu. tv. 142. § (6) pontjában foglaltakra tekintettel. (A korábbival azonos tartalmú, ugyanazon panaszos, illetőleg bejelentő által tett ismételt, továbbá a névtelen bejelentés vizsgálata mellőzhető.). Úgyszintén nem fogadta el az „Összegzés” fejezet megállapításait sem

70/C. A Felügyelőség igazgatójának véleményét megalapozatlannak tartjuk az alábbiak miatt:

A hivatkozott Eu. tv. törvény 141. § (2) bekezdése meghatározza, hogy mit tekint a törvényalkotó panaszoknak. Eszerint: „A panasz olyan kérelem, amely egyéni jog- vagy érdeksérelem megszüntetésére irányul, és elintézése nem tartozik más - így különösen bírósági, államigazgatási - eljárás hatálya alá.”

Jelen esetben álláspontunk szerint a panaszos bejelentése hatósági intézkedés megtételére irányuló kérelem, így a hivatkozott Eu. törvényi előírás szerinti eljárás nem alkalmazható.

70/D. Hangsúlyozni szeretnénk, hogy a Kvt. 97. § (2) bekezdése értelmében mindenkinek joga, hogy környezetveszélyeztetés, környezetkárosítás vagy környezetszennyezés esetén a környezethasználó és a hatóságok figyelmét erre felhívja. Az erre vonatkozóan írásban tett felhívásra a hatáskörrel rendelkező szerv intézkedésének megtétele mellett a törvényben előírt határidőn belül érdemi választ köteles adni.

70/E. Megjegyezzük, hogy természetesen a hatóságnak módjában áll az általa ismételt, új körülményt nem tartalmazó kérelmek ügyében elutasító döntést hozni. A döntés ilyen esetben azonban a Ket. 30. § e) pontján alapszik „A hatóság a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül, nyolc napon belül végzéssel elutasítja, ha a hatóság az ügyet érdemben már elbírálta, és változatlan tényállás és jogi szabályozás mellett ugyanazon jog érvényesítésére irányuló újabb kérelmet nyújtottak be, és újrafelvételnek nincs helye, feltéve hogy a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasítását jogszabály nem zárja ki.” Rá kell mutatnunk arra, hogy ebben az esetben valósul csak meg az ügyféli jogok maradéktalan biztosítása.

70/F. A Felügyelőség igazgatója válaszában a jogszabályok alkalmazására vonatkozó észrevételeire - amelyekkel egyébként egyetértünk [93/2007. (XII. 18.) KvVM rendelet, MSZ 18150-1:1998, MSZ-13-111:85], figyelemmel arra, hogy vizsgálatunk nem vonatkozott - állásfoglalásunkban nem kívánunk kitérni.

71. A jegyzőnek, mint telepengedélyezési hatóságnak szintén eljárási és ellenőrzési kötelezettsége van a lakossági bejelentések alapján.

A telepengedélyezési hatóság - a 2008. június 27-én elektronikus úton válaszolva a panaszos ugyancsak e-mail-ban küldött bejelentésére -, felhívta a panaszos figyelmét, hogy határozott kérelmet kell előterjesztenie, amelyben meg kell jelölnie, hogy az mire irányul. A jegyző tájékoztatása szerint - felhívását követően - ilyen beadvány hivatalába nem érkezett. Fentiek alapján megállapítható, hogy a jegyző az említett eljárásával nem okozott a vizsgált alkotmányos joggal összefüggésben visszásságot.

72. Tekintettel arra, hogy az új Korm. rendelet 2. számú melléklete szerint a kifogásolt tevékenység változatlanul telepengedély-köteles tevékenység, a kiadott telepengedélyt megadó határozat kikötései változatlanul hatályban vannak. Azok megszegése esetén a megfelelő végrehajtási eljárást le kell folytatni.

73.. Megállapítottuk, hogy a jegyző jelzésünk alapján a jogszabályban előírt ellenőrzési kötelezettségének eleget tett.

VI. Kezdeményezések:

74. Tekintettel arra, hogy a jogállamiság elvéből levezethető jogbiztonság követelménye, valamint mind a panasz előterjesztéséhez, mind a jogorvoslathoz való jog sérelme a Felügyelőség vitatott álláspontjára vezethető vissza, az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény 17. §-ának (1) bekezdése és a 27/B. § (3) bekezdés b. pontja alapján kezdeményezem

a Közép - Duna - Völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség igazgatójának, hogy

a.) gondoskodjon hivatalában a hozzá érkező beadványoknak a jogszabályokban előírt eljárások alapján történő elbírálásáról, a szabályszerű eljárások lefolytatásáról, az ügyfelek jogorvoslati jogának biztosításáról;

b.) a jegyzőnek a 62/A. pontban ismertetett észrevétele alapján fontolja meg egy helyszíni szemle tartásának szükségességét, és annak eredménye alapján tegye meg az esetlegesen szükségessé váló intézkedéseket.

c.) a Közép - Duna - Völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség igazgatójának, valamint a XIV. kerületi Önkormányzat jegyzőjének, hogy az ügyek határidőn belül történő elintézésének ellenőrzéséről megfelelő szervezési eszközökkel és iránymutatással gondoskodjanak, így például folyamatosan ellenőrizzék a belső szervezeti egységek vezetőit a hatósághoz érkező kérelmek, panaszok, bejelentések határidőben történő kivizsgálása érdekében általuk tett általános és konkrét intézkedésekkel kapcsolatosan (helyszíni ellenőrzések, végrehajtási intézkedések).

Felkérem a megszólított hatóságok vezetőit, hogy az állampolgári jogok országgyűlési biztósáról szóló 1993. évi LIX. törvény 21. § (2) bekezdése alapján a kezdeményezéssel kapcsolatban kialakított álláspontjukról, illetőleg megtett intézkedésükről 30 napon belül tájékoztassanak.

Budapest, 2009. július 16.

Dr. Fülöp Sándor
a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa